

الهام سادات هاشمی فخر، ۱۴۰۴

ارزیابی و تحلیل محتوای سطح خوانایی کتاب فارسی بخوانیم ششم ابتدایی بر پایه ی دیدگاه گانینگ فوگ، فرای، مک لافلین

چکیده

پژوهش حاضر با هدف ارزیابی و تحلیل علمی سطح خوانایی محتوای کتاب درسی «فارسی بخوانیم» پایه ششم ابتدایی (سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۴۰۰) و سنجش میزان تناسب آن با توانمندی‌های شناختی و زبانی دانش‌آموزان این پایه انجام پذیرفت. این تحقیق از منظر روش‌شناسی، یک پژوهش توصیفی از نوع تحلیل محتوای کمی است. ابزار اصلی تحلیل، سه شاخص استاندارد خوانایی‌سنجی شامل نمودار خوانایی فرای، شاخص گانینگ فوگ و شاخص مک‌لافلین بود. جامعه آماری پژوهش، کل محتوای متون اصلی ?? درس کتاب مذکور بود که نمونه‌گیری برای هر شاخص بر اساس قواعد روش‌شناختی آن (نمونه‌های ??? کلمه‌ای برای فرای و گانینگ فوگ و نمونه ?? جمله‌ای برای مک‌لافلین) از بخش‌های ابتدایی، میانی و پایانی کتاب به صورت نظام‌مند انجام شد. نتایج تحلیل داده‌ها واگرایی معناداری را میان شاخص‌ها نشان داد. بر اساس شاخص خوانایی فرای، سطح دشواری متن با پایه ششم تحصیلی مطابقت دارد؛ همچنین مشخص شد که کتاب از منظر ساختاری، اصل آموزشی «ساده به دشوار» را به خوبی رعایت کرده است. در مقابل، شاخص مک‌لافلین سطح خوانایی کتاب را معادل پایه دوازدهم (مناسب برای سن ?? سال) و شاخص گانینگ فوگ آن را متناسب با سطح تحصیلات دانشگاهی (سال سوم) ارزیابی نمود. تحلیل تطبیقی نشان داد که منبع اصلی این دشواری، بیش از ساختار نحوی، تراکم بالای واژگان چند هجایی در متن است که به دلیل عدم انطباق کامل این شاخص‌ها با ساختار زبان فارسی، منجر به برآورد بیش از حد دشواری شده است. علی‌رغم برخورداری کتاب از یک ساختار آموزشی منطقی و توالی مناسب مطالب، محتوای زبانی آن، به ویژه در حوزه واژگان، به طور قابل توجهی دشوارتر از سطح تحصیلی مخاطبان است. این عدم تناسب می‌تواند به عنوان یک مانع جدی در مسیر درک مطلب مستقل دانش‌آموزان عمل کرده و تحقق کامل اهداف آموزشی را با چالش مواجه سازد. بنابراین، بازنگری در انتخاب واژگان کتاب و توسعه شاخص‌های خوانایی بومی‌سازی‌شده برای زبان فارسی ضروری به نظر می‌رسد.

کلیدواژه‌ها: واژگان کلیدی: سطح خوانایی، کتاب فارسی ششم، گانینگ فوگ، فرای، مک‌لافلین.

شماره‌ی پایان‌نامه: ۱۲۷۶۲۹۱۰۷۹۰۹۷۱۰۷۰۱۰۳۰۱۶۳۱۸۶۳۱۳

تاریخ دفاع: ۱۴۰۴/۰۶/۲۷

رشته‌ی تحصیلی:

دانشکده:

استاد راهنما: دکتر ابوالقاسم امیراحمدی

استاد مشاور: دکتر میثم قویدل باجگیران

Thesis:

An Evaluation and Analysis of the Readability Level of the th Grade Persian Textbook (Bekhanim) Based on the Gunning Fog Fry and McLaughlin Formulas

The present study was conducted with the aim of scientifically evaluating and analyzing the readability level of the "Let's Read Persian" textbook for the sixth grade of elementary school (academic year 2023-2024) and assessing its appropriateness for the cognitive and linguistic abilities of students at this level. In terms of methodology, this is a descriptive research employing quantitative content analysis. The primary analytical tools were three standard readability indices: the Fry Readability Graph, the Gunning Fog Index, and the McLaughlin Index. The statistical population consisted of the entire main textual content of the 17 lessons in the aforementioned book. Sampling for each index was systematically carried out from the initial, middle, and final sections of the book according to its specific methodological rules (100-word samples for Fry and Gunning Fog, and a 30-sentence sample for McLaughlin). The data analysis revealed a significant divergence among the indices. According to the Fry Readability Graph, the text's difficulty level corresponds to the sixth-grade level ; it was also determined that the book structurally adheres well to the "simple-to-difficult" educational principle. In contrast, the McLaughlin Index assessed the book's readability level as equivalent to the twelfth grade (suitable for an 18-year-old) , while the Gunning Fog Index rated it as appropriate for the university level (third year). A comparative analysis indicated that the primary source of this difficulty, more than syntactic structure, is the high density of multi-syllable words in the text, which, due to the incomplete adaptation of these indices to the structure of the Persian language, has led to an overestimation of the difficulty. Despite the book possessing a logical educational structure and appropriate sequencing of content, its linguistic content, particularly in the domain of vocabulary, is significantly more difficult than the target audience's grade level. This mismatch can act as a serious barrier to students' independent reading comprehension and challenge the full achievement of educational objectives. Therefore, a revision of the book's vocabulary selection and the development of localized readability indices for the Persian language appear necessary.